

Európa egészségének megőrzése: Az ECDC működés közben

Fényképek

Összes fotó © ECDC, kivéve:

Külső címlap, közép; 2. o.; © CDC. Courtesy of Cynthia Goldsmith;
Jacqueline Katz; Sherif R. Zaki

4. o. © stockxpert.com

8. o., bal © US National Museum of Health and Medicine

9. o. © CDC

14. o., jobb © istockphoto.com

16. o., bal © Image Source

16. o., jobb © CDC. Courtesy of Dr Edwin P Ewing, Jr

© Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ, 2009

ISBN 978-92-9193-151-4

DOI 10.2900/13827

A sokszorosítás a forrás feltüntetésével megengedett. Az ebben a kiadványban található összes fotó szerzői jogi védelem alatt áll, és a szerzői jog tulajdonosának kifejezett engedélye nélkül nem használható fel a kiadványtól eltérő célra.

Európa egészségének megőrzése: Az ECDC működés közben

Tartalom

Előszó – Az Európai Unió fellép a fertőző betegségekkel szemben	3
Milyen veszélyt jelentenek a fertőző betegségek az Európában élőkre?	4
Az ECDC működés közben	6
Mi lenne, ha holnap kitörne egy világjárvány?	8
Az ECDC legfontosabb céljai a 2007–2013 közötti időszakban	10
Az ECDC szervezeti felépítése	12
Fontos tények az ECDC-ről	14
Az Európai Unióban bejelentendő fertőző betegségek jegyzéke	16

„Olyan Európai Uniót képzelünk el, ahol minden uniós állampolgár a fertőző betegségekkel szemben a lehető leghatékonyabb védelemben részesül, amelyet a legújabb megelőző és ellenőrző intézkedések lehetővé tesznek.”

Jakab Zsuzsanna, az ECDC igazgatója

Előszó – Az Európai Unió fellép a fertőző betegségekkel szemben

Mai világunkban minden korábbinál erősebb, kölcsönös összefüggések uralkodnak. Minden nap több millió ember és több millió tonna élelmiszer halad át az országhatárokon. Egy átlagos éjszaka egy tetszőleges európai nagyváros nagyobb szállodájában tucatnyi vagy még több országból találunk vendégeket. Amint a SARS 2003-ban megmutatta, a fertőző betegségek korábban soha nem látott sebességgel képesek terjedni az országok között.

Jó hír azonban, hogy a járványok észlelésére és megelőzésére a 21. században jobb eszközök állnak rendelkezésre, mint a történelem során bármikor. A kihívást az jelenti, hogy meggyőződjünk róla, ezeket az eszközöket jó eredménnyel használjuk.

Az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központot (ECDC) 2005-ben azzal a céllal hozták létre, hogy megerősítsék Európa fertőző betegségekkel szembeni védelmét. Együtt dolgozunk az EU intézményeivel és a tagállamokkal, hogy megkönnyítsük az együttműködést, és megteremtjük a tudományos bizonyítékokból épített alapokat a hatékony fellépéshez. Olyan Európai Uniót képzelünk el, ahol minden uniós állampolgár a fertőző betegségekkel szemben a lehető leghatékonyabb védelemben részesül, amelyet a legújabb megelőző és ellenőrző intézkedések lehetővé tesznek.

Az Európai Unió tudományos intézményeként működő központ kockázatértékeléseket végez, és tudományos bizonyítékokat szolgáltat az EU és a tagállamok politikai döntéshozói számára. Ugyanakkor közvetlen, tevékeny szerepünk is van Európa betegségek elleni védelmében.

Az emberi egészséget fenyegető veszélyek felderítését és elemzését nem csak a stockholmi irodánkban ülve végezzük. A járványügyi szakembereket rendszeresen az események helyszínére küldjük, hogy ott értékeljék a tényeket, ahonnan azok származnak. Így tettük ezt 2005-ben és 2006-ban is, amikor az A(H5N1) madárinfluenza-vírust a vadmadarak Európa egyes területeire

behurcolták, és így történt nemrégiben is, amikor a trópusi vírus által okozott chikungunya-láz járvány Olaszországban kitört.

Miközben tehát munkánk egy részében figyelmünket a statisztikára és a tudományos elemzésre összpontosítjuk, ugyanakkor szerepünk van az emberek egészségét közvetlenül befolyásoló eseményekre adott válaszokban is. Ebben rejlik a felelősségünk, és ez arra késztet bennünket, hogy jól végezzük a dolgunkat.

Röviden: az a munkánk, hogy megőrizzük Európa egészségét, most és a jövőben.

Jakab Zsuzsanna
az ECDC igazgatója

Milyen veszélyt jelentenek a fertőző betegségek az Európában élőkre?

A fertőző betegségeket mikroorganizmusok – baktériumok, vírusok, paraziták vagy gombák – okozzák, amelyek behatolnak az emberi testbe és ott elszaporodnak. A mikroorganizmusok számos különböző úton fertőzhetik meg az embereket. Jelen lehetnek a levegőben, amit belélegzünk, a vízben, amit megiszunk, vagy éppen az ételben, amit megeszünk. Az ember más emberrel, állatokkal, növényekkel való érintkezés vagy akár a megfogott tárgyakon lévő láthatatlan szennyeződés révén is megfertőződhet a mikroorganizmusokkal.

Az EU tagországai általában nagyon sikeresen küzdenek a fertőző betegségek ellen. A világ sok más részével összehasonlítva az Európai Unióhoz tartozó országokban magasfokú a higiénia, és a tagállamokban jó közegészségügyi rendszerek működnek. A nemzeti oltási programok segítségével sok fertőző betegséget ellenőrzés alatt tudnak tartani, és néhány betegség felszámolása is sikerült.

Az ECDC adatgyűjtési körébe tartozó, közel 50 fertőző betegséget tekintve, a legtöbbjük esetében az elmúlt

10 évben vagy visszaesett, vagy nem változott a megbetegedések gyakorisága. Az EU tagországaiban a halálesetek többségét olyan, nem fertőző betegségek okozzák, mint a rák vagy a szívbetegség.

Meg kell azonban állapítani, hogy a jelenlegi helyzet az egészségügyi hatóságok, az egészségügyi dolgozók, a kutatók és sok más szakember kemény és folyamatos munkájának eredménye. Alig 100 éve még a fertőző betegségek szedték a legtöbb áldozatot – különösen a gyerekek és fiatal felnőttek körében. Ha az eddig kialakított védelmet nem tartjuk fenn és fejlesztjük folyamatosan tovább, ezek a betegségek újult erővel fognak visszatérni. A mai korban sem szabad alábecsülni a fertőző betegségek társadalomra nehezedő terhet. Az EU országaiban még ma is évről évre több tízezer ember halálát, több milliányi veszendőbe ment munkanapot és elmondhatatlanul sok fájdalmat és szenvedést okoznak a fertőző betegségek.

Fertőző betegségek – a fenyegető jelentős veszélyek

- Európában a fertőző betegségek terén a legjelentősebb veszélyt az antibiotikumokkal szemben ellenállóvá vált mikroorganizmusok jelentik. Az ilyen baktériumok által okozott fertőzések hatalmas és gyorsan növekvő problémát jelentenek a kórházainkban és a lakosság körében egyaránt. Az Európai Unióban évente körülbelül négy és fél millió embert érintenek az egészségügyi ellátással kapcsolatos fertőzések, és becslések szerint 40 000 beteg hal meg ezek közvetlen következményeként.
- Az EU tagországaiban 2006-ban több mint 25 000 újonnan regisztrált HIV-fertőzést, illetve AIDS-megbetegedést jelentettek. Az Unióban élő HIV-fertőzöttek teljes számát körülbelül 700 000-re becsülik. Közel 30%-uk – mintegy 200 000 ember – nem is tudja magáról, hogy HIV-fertőzött.
- Az Európai Unióban 2006-ban több mint 90 000 tuberkulózis megbetegedést (tbc) jelentettek. Számuk növekszik a kockázati csoportokba tartozók, így a bevándorlók és a HIV-pozitív személyek körében. Az EU területén mindenütt élnek gyógyszereknek ellenálló tuberkulózisban szenvedő betegeket, akik nagyon nehezen vagy egyáltalán nem gyógyíthatók.
- Az Unióban minden télen több százezer ember súlyos megbetegedését okozza a szezonális influenza. Egy átlagos influenzaszezonban közülük több ezren meg is halnak, gyakran szükségtelenül, hiszen hatékony oltások állnak a kockázati csoportokba tartozók rendelkezésére.
- Teljesen új mikroorganizmusok alakulnak ki és alkalmazkodnak környezetükhöz, ami azt eredményezi, hogy új betegségek bukkanhatnak fel – mint ahogy ezt időről időre tapasztalhatjuk is. Ezt láttuk a HIV/AIDS esetében az 1980-as években, a variáns Creutzfeldt–Jakob-betegség esetében az 1990-es években és a SARS esetében 2003-ban.
- A klímaváltozás ugyancsak átalakíthatja Európában a betegségek járványügyi jellemzőit. Az elmúlt években láthattuk, ahogy a kullancs hordozta vírus által okozott agyvelőgyulladás áttekered Európá különböző területeire, sőt, még újonnan megjelenő trópusi betegségek járványos formában történő előfordulását is meg tapasztalhattuk.

ECDC-szakértők bevetésén

ECDC Emergency Operations Centre

Az ECDC működés közben

Válasz az egészséget fenyegető veszélyekre

Az Európai Unió tagországai az 1990-es évek óta rendszeresen tájékoztatják egymást az olyan fertőző betegségek járványos előfordulásáról, amelyek képesek a határokat átlépve továbbterjedni. A tagállamok egészségügyi hatóságait, az ECDC-t és az Európai Bizottságot a közegészségügyi fenyegetések korai figyelmeztető és gyorsreagáló rendszereinek (EWRS) nevezett, biztonságos üzenetküldő rendszer köti össze. Ezt a rendszert az ECDC Sürgősségi Operatív (Veszélyhelyzetekben Működő) Központjában dolgozó „járványügyi felderítő szakemberek”, kísérik figyelemmel egész évben, a hét minden napján. Ezek a munkatársaink egyidejűleg az Egészségügyi Világszervezettől, a nemzetközi partnerektől és a médiától származó információkat is folyamatosan értékelik.

Amikor veszély fenyeget, az ECDC személyzete gyorsan értékeli annak jelentőségét, és megállapításait megosztja az Európai Bizottsággal és a tagállamokkal. A központ szükség esetén a helyszínre is tud szakértőket küldeni, hogy ott tanulmányozzák a tényeket.

A fertőző betegségekre vonatkozó adatok gyűjtése az Európai Unióban

Az ECDC körülbelül 50 fontos/jelentős fertőző betegségről gyűjt adatot a tagországoktól (a betegségek listáját lásd a 16. oldalon). Ez lehetővé teszi az ECDC számára, hogy egész Európára kiterjedő képet alkosson arról, mi történik kontinensünkön a fertőző betegségek terén, és a bejelentett esetek száma alapján elemezze az adott betegség előfordulásában

beállott esetleges változásokat. Az ECDC fő stratégiai célja, hogy a tagállamokkal és az Európai Bizottsággal együtt dolgozzon az adatok megbízhatóságának és Európán belüli összehasonlíthatóságának javításán. Az országok által bejelentett esetek gyakoriságában tapasztalható különbségek jelenleg főként az egyes országok adatgyűjtési rendszereinek eltéréseiből adódó különbségeket tükrözik, nem pedig a járványügyi helyzet valós különbözőségét.

Az ECDC Éves Járványügyi Jelentést készít, amelyben összegzi és elemzi az Uniónak jelentendő fertőző betegségek adatait, valamint az egyes betegségek – így a HIV/AIDS és a tuberkulózis – járványügyi helyzetéről szóló jelentéseket.

A közegészségügyi fellépéshez szükséges bizonyítékok szolgáltatása

Az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ – amellett, hogy megbízható adatokkal látja el a döntéshozókat – független tudományos szakvéleményeket is a rendelkezésükre bocsát. Ennek érdekében az ECDC saját munkatársai mellett a nemzeti közegészségügyi intézetek és egyetemi szakemberek szaktudására is támaszkodik. A központban a tudományos szakvélemény elkészítésekor általában azt az eljárást követik, hogy létrehoznak egy ad hoc tudományos testületet, amely előzetes véleményt alkot, és ezt azután az ECDC tanácsadói fóruma megvitátja.

A kórokozó és a szervezet egymásra hatását vizsgáló, valamint a fertőző betegségek diagnosztizálását és gyógyítását megalapozó tudományterület művelése Európában komoly múltra tekint vissza. A vezető európai tudósokkal való együttműködés és hálózatépítés

Eurosurveillance – az ECDC tudományos lapja

A *Eurosurveillance* című vezető európai szaklap, mely a fertőző betegségek előfordulásának sajátosságaival, felügyeletével, megelőzésével és ellenőrzésével foglalkozik, 1995-ben jelent meg először, és 2007 márciusa óta az ECDC adja ki. Az új számok csütörtökönként érhetők el online a www.eurosurveillance.org címen, gyors közleményekkel és hírekkel, valamint részletesebb kutatási eredményeket ismertető, hosszabb cikkekkel, továbbá járványokat illetve adatgyűjtő és elemző rendszerek eredményeit közlő publikációkkal szolgál.

révén az ECDC elősegíti a közegészségügyi problémákra vonatkozó, a földrajzi határoktól függetlenül érvényes általánosítható ismeretek összegzését. Emellett a központi jelenlegi tevékenységeinek célja szorosabb kapcsolat kialakítása a tudomány és a döntéshozatal között, valamint annak a folyamatnak a felgyorsítása, melynek során a laboratóriumi felfedezések az aktuális közegészségügyi kérdések megoldását segítve hasznosulnak.

Képzés és képességfejlesztés

Az ECDC koordinálja az Európai Intervenciók Epidemiológiai Képzési Programot (EPIET). Az ECDC és az EU tagállamai által támogatott program az egészségügyi, illetve közegészségügyi szakdolgozóknak, mikrobiológusoknak, állatorvosoknak és más, közegészségügyi kérdésekkel, a betegségek előfordulásával és megelőzésével foglalkozó szakembereknek szól. A program keretében az ösztöndíjasok oktatást kapnak, és gyakorlati tapasztalatokat szereznek az EU egyes tagállamainak nemzeti intézményeiben, ahol a fertőző betegségek előfordulását tanulmányozzák, és azok ellen intézkedéseket foganatosítanak. A program célja a betegségek megelőzésére intézkedéseket tervező, és azok végrehajtásának eredményeit értékelő (intervenciók) egészségügyi szakemberek (epidemiológusok) európai hálózatának kialakítása, hogy ezáltal az Európai Unión belül és azon túl növekedjen e szakemberek száma és képzettsége, így munkájuk révén a betegségek ritkábban forduljanak elő.

Az ECDC rendszeresen konzultál a nemzeti tisztviselőkkel, és rövid képzéseket szervez számukra. Ezek segítségével

A legtöbb cikk egy negyedéves kiadványban, nyomtatott formában is megjelenik. Emellett olykor e-mail-riasztásokat is küldenek azokról az eseményekről, amelyekről – a gyors közegészségügyi intézkedések érdekében – az olvasókat sürgősen tájékoztatni kívánják.

A *Eurosurveillance* nyílt hozzáférésű lap, az olvasók és a szerzők számára egyaránt ingyenes. A lapnak jelenleg több mint 13 000 elektronikus előfizetője van, a nyomdai kiadványból pedig 6000 példány készül.

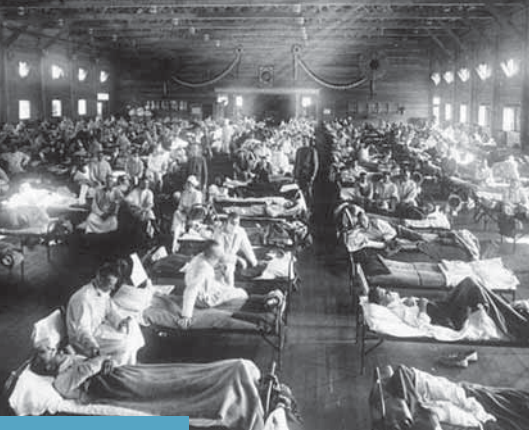
az ECDC fel tudja mérni a tagállamok közegészségügyi képességét/kapacitását, és azokra a kulcsterületekre tud összpontosítani, ahol szükség van e képességek mennyiségi és minőségi fejlesztésére.

Egészségvédelmi kommunikáció: a cselekvést megalapozó tájékoztatás

Az ECDC célja, hogy olyan információkat és helyzetlemezést nyújtson, amelynek alapján cselekedni lehet. Az EU és a tagállamok közegészségügyi döntéshozói azonban csak akkor tudnak az új adatok vagy az új tanácsok alapján cselekedni, ha tudnak azok létezéséről. Ezért tudományos eredményeink terjesztése központunk számára kiemelkedő fontosságú.

Bár az ECDC legfőbb célközönségét a közegészségügyi szakértők és döntéshozók alkotják, a fertőző betegségek mindenkit érintenek. Ezért az európai állampolgároknak és a médiának jogos érdeke, hogy tudja, mivel foglalkozik az ECDC. A központ kezdeményező módon kommunikál a médiával, és egyes kiadványaival közvetlenül az állampolgárokat célozza meg.

Emellett, hogy közvetlen tevékenységei eredményeit, az egészségügyi kommunikáció legjobb gyakorlatát tekintve az ECDC a tagállamok számára a szakértelem forrását is jelenti, továbbá a több országra kiterjedő tájékoztató kampányokat is támogatja. A járványok idején az ECDC és az Európai Bizottság fontos szerepet tölt be az EU egészére kiterjedő, összehangolt, veszélyhelyzetikockázat-kommunikációban.

Sürgősségi kórház
az 1918-as spanyolnátha idején

Mi lenne, ha holnap kitörne egy világjárvány?

Mi történne, ha az influenzának egy rendkívül súlyos formája bukkanna fel, és elterjedne a világon? Mi lenne az ECDC szerepe az európai lakosság betegséggel szembeni védelmében?

A járvány valószínűleg Európán kívül jelenne meg. Az is előfordulhat, hogy az új betegség járványos formában történő első felbukkanását nem azonosítanák rögtön influenza-világjárvánnyá. A kezdeti jelzést, miszerint világjárvány lehet kialakulóban, az **ECDC járványügyi felderítő szakemberei** észlelnék, vagy a médiának az érintett országból származó jelentései, vagy hivatalos szervezetek tájékoztatása alapján. Ez a hivatalos információ érkezik vagy közvetlenül az érintett ország egészségügyi tisztviselőitől, vagy az Egészségügyi Világszervezettől (WHO).

Az ECDC feladata ekkor az lenne, hogy Európa egészségügyi helyzete szempontjából értékelje a veszély súlyosságának mértékét. Tekintettel az influenza-világjárvány iránti nemzetközi érdeklődésre, ezt az értékelést a központnak az Egészségügyi Világszervezettel és más nemzetközi partnerekkel szoros együttműködésben kellene végeznie.

Az influenzajárvány kitörésének kezdeti időszakában bizonyára igen hézagos ismereteink lennének az új vírusról. Az egészségügyi hatóságok tudni szeretnék, mennyire ragályos az új vírus (vagyis a lakosság várhatóan milyen arányban betegszik majd meg), és mennyire veszélyes ez

az influenza (vagyis a betegek közül várhatóan hányan halnak majd meg). Azt is tudni szeretnék, hogy a vírus a lakosság egyes csoportjait – például a gyerekeket vagy az időseket – másoknál nagyobb mértékben érinti-e. Az Egészségügyi Világszervezet valószínűleg felajánlaná, hogy a járványok kivizsgálására és megfékezésére **szakosodott** nemzetközi **segélycsapatot** küld az érintett országba. Az ECDC szakértőkkel járulna hozzá e csapat működéséhez, és – ezeken a szakértőkön keresztül – az európai egészségügyi hatóságok gyorsan értesülnének a járványkivizsgáló segélycsapat megállapításairól.

Az ECDC szorosan együttműködött a tagállamokkal, hogy fejlesszék az influenza-világjárványra való **felkészültségüket**. Ha világjárvány törne ki, a tagállamok életbe léptetnék készülségi terveiket.

Az ECDC feladata a világjárvány egész ideje alatt az lenne, hogy összegezze a betegség kontinensünkön való terjedésére vonatkozó adatokat. Az influenza-felügyelet működéséhez szükséges rendszereket előre kidolgozták, és azok a szezonális influenza már létező európai felügyeleti rendszerére épülnének rá.

Válasz egy újonnan fenyegető veszélyre: chikungunya-láz Európában

A chikungunya-vírust szúnyogok hordozzák, magas lázat és ízületi fájdalmakat okoz. Bár ez a betegség csak ritkán életveszélyes, mégis kellemetlen, ha egyszer megtelepszik egy helyi szúnyogpopulációban, gyorsan képes terjedni. 2005–2006 telén jelentős chikungunya-láz járvány tört ki az indiai-óceáni Réunion szigetén. Az ECDC összehívta a vezető európai szakértőket, hogy értékeljék, fennáll-e a veszélye annak, hogy a chikungunya-láz Európára is átkerüljön. A szakértők több olyan európai régiót is azonosítottak, ahol a szúnyogok vírushordozása elvileg lehetséges.

Az ECDC honlapján és tudományos kiadványai révén nyújtana **gyors tájékoztatást** a járványügyi helyzet alakulásáról. A központ együttműködne az Európai Bizottsággal, a tagállamokkal és más fontos partnereivel, hogy a világjárványra vonatkozóan harmonizálják a kockázatkommunikációt.

A járvány során az ECDC folyamatosan együttműködne a tagállamokkal és az Európai Bizottsággal, hogy a járvány megfékezésére tett intézkedések **hatékonyságát közösen értékeljék**. Az ECDC arra törekedne, hogy segítse azoknak a tudományos ismereteknek az összegzését

Tekintettel arra, hogy Európa és az indiai-óceáni régió között jelentős az utasforgalom, a szakértők arra a következtetésre jutottak, hogy valós kockázata van a betegség járványos formában való elterjedésének Európában.

Ezen értékelés nyomán az ECDC és az Európai Unió támogatta a tagállamokat, hogy megosszák egymással ismereteiket, és fokozzák a chikungunya-lázzal szemben tervezett felkészültségüket.

2007 nyarán Olaszország északkeleti részén, Ravenna körzetében alakult ki az első európai chikungunya-láz járvány. A felkészülésre fordított befektetések eredményeként az egészségügyi hatóság helyi képviselői tudtak a chikungunya-láz veszélyéről, és rendelkeztek a vírus kimutatásához szükséges személyi és tárgyi feltételekkel. A járványt korán felfedezték, és sikeresen megfékeztek. Mindazonáltal az események bebizonyították, hogy a chikungunya-láz olyan fenyegetés, amelyet Európának komolyan kell vennie. Az ECDC és az Egészségügyi Világszervezet szakértői által alkotott csapat a járvány idején meglátogatta a ravennai körzetet, és közös értékelést készített arról, hogy milyennek ítéli a járvány jelentőségét az európai országok szempontjából.

és azoknak a tapasztalatoknak a megosztását, melyek hasznosnak bizonyultak a járvány elleni küzdelemben.

ESCAIDE konferencia 2007, Stockholm

Jakab Zsuzsanna az Európai Parlamentben

Az ECDC legfontosabb céljai a 2007–2013 közötti időszakban

Az ECDC kiemelt céljait tartalmazó, a 2007–2013 közötti időszakra szóló többéves programja elemzést ad arról, hogy a fertőző betegségek az elkövetkező években milyen kihívások elé állítják majd Európát, és meghatározza a központ szerepét a tagállamoknak e kihívásokra adott válaszokhoz nyújtott támogatásban.

A fő kihívások, amelyek a közegészségügyi rendszer erősítése terén az EU előtt állnak, az alábbiak:

- Az Uniónak a fertőző betegségekre vonatkozóan szolgáltatott adatok minőségének és összehasonlíthatóságának javítása. A betegségek előfordulási gyakoriságában az országok között jelenleg tapasztalható különbségek a jelentésbeli különbségeket és a valós helyzet különbségeit egyaránt tükrözik.
- Az EU-ban összegyűjtött tudományos ismereteknek bizonyítékokon alapuló közegészségügyi ajánlássá történő átformálása/összefoglalása, amelynek révén a tagállamok és az állampolgáraik cselekedni tudnak a megelőzés érdekében.
- Az új betegségek felbukkanását megfelelően érzékelő rendszer működtetése és az arra adott válaszok megfogalmazása.
- E rendszerek működésével kapcsolatos kihívásoknak a megválaszolása az ECDC egyik központi feladata. Ehhez többéves stratégiai programunk biztosítja a szükséges keretet.

Igazgatósági ülés az ECDC-ben

Célok 2013-ra

2013-ig:

1. cél: Az ECDC jelentősen hozzájárul a fertőző betegségekről és azoknak az egyéneket és a társadalmat érintő egészségügyi következményeiről szerzett tudományos ismeretanyag bővüléséhez.

2. cél: Az Európai Unióban az ECDC a fertőző betegségek felügyeletének tájékoztatási központja, és a tagállamok felügyeleti rendszereinek megerősítése terén a mérvadó hivatkozási pont.

3. cél: Az ECDC saját tudományos kiválóságának hírnevét és vezető szerepének elismertségét megalapozza partnerei körében. A központ a fertőző betegségekkel kapcsolatos tájékoztatás és tanácsadás elsődleges forrása.

4. cél: Az ECDC az újonnan felbukkanó fertőző betegségek észlelése, kivizsgálása és az ellenük tervezett, összehangolt intézkedések terén meghatározó hivatkozási pont az Európai Unióban.

5. cél: Az ECDC a fertőző betegségek megelőzéséhez és ellenőrzéséhez rendelkezésre álló képességeknek oktatással történő növelése és erősítése területén a legmeghatározóbb intézmény/támpont az Unióban.

6. cél: Az ECDC szakterületén végzett kommunikációs tevékenysége a mérvadó és független tudományos, illetve technikai információk fő forrása Európában. Az ECDC a kockázati kommunikáció meghatározó centruma az EU-ban.

7. cél: Az ECDC minden fontos partnerével jól szerkesztett együttműködési programot alakított ki a fertőző betegségekre vonatkozóan.

Az ECDC Tanácsadó Fórumának ülése

Az ECDC szervezeti felépítése

A központ szerkezetét fő funkciói határozzák meg. Jelenleg négy, különböző szakmai tevékenységet végző egységből áll (Tudományos Tanácsadó, Felügyeleti, Felkészülési és válaszadási, valamint Egészségügyi Kommunikációs Egység/Részleg), amelyeket az Adminisztratív Szolgáltatások egysége támogat. Az általános vezetésért, az ügyvitelért és a koordinációért, valamint a külső kapcsolatokért az Igazgatói Kabinet felel.

A betegség-specifikus programokban mind a négy, szakmai szervezeti egységnek feladata van: Az ECDC eddig hat ilyen programot hozott létre: (1) légúti fertőző betegségek; (2) szexuális úton terjedő fertőzések, ideértve a HIV-et és a vér útján terjedő egyéb vírusokat is; (3) védőoltással megelőzhető fertőző betegségek; (4) a mikrobáknak az ellenük alkalmazott gyógyszerekkel (pl. antibiotikum, víruselleni gyógyszerek) szemben kialakuló ellenállóképessége és az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések; (5) élelmiszer és víz útján terjedő fertőző betegségek és zoonózisok; valamint az (6) újonnan megjelenő és kórokozó-átvivő fajok (szúnyogok, kullancsok stb.) révén terjedő fertőző betegségek.

A központot vezető testületek

Az ECDC, mint az Európai Unió független intézménye, tevékenységéről az **igazgatótanácsnak** számol be, amelynek tagjait a tagállamok, az Európai Parlament és az Európai Bizottság bízza meg. Az igazgatótanács nevezi ki az ECDC igazgatóját, aki a tanácsnak felel a központ vezetéséért és ügyviteléért. Az igazgatótanácsnak biztosítania kell, hogy a központ az alapító rendelettel összhangban lássa el küldetését és feladatait. Az

igazgatótanács elfogadja az ECDC munkaprogramját és költségvetését, figyelemmel kíséri ezek végrehajtását, elfogadja éves jelentését és elszámolását – mindent egybevéve a központ vezető szerveként működik. Az igazgatótanács évente legalább kétszer ülésezik.

A **tanácsadó fórum** véleményt mond a központ igazgatójának az ECDC által végzett tudományos munka minőségéről. Tagjai a nemzeti közegészségügyi intézetek és ügynökségek vezető képviselői, akiket tudományos

Az ECDC munkatársai

szakértelmük alapján a tagállamok neveznek ki, tagja továbbá az Európai Bizottság egy közegészségügyi tisztviselője. Az európai tudományos szövetségek és a civil szervezetek is küldhetnek megfigyelőket a tanácsadó fórumba. Az ECDC igazgatója meghívja az Egészségügyi Világszervezetet, hogy képviseltesse magát az üléseken, így biztosítva a WHO-ban és az ECDC-ben folyó tudományos munka összhangját. Az ECDC-nek adott javaslatok mellett a tanácsadó fórum a tagállamok közötti közegészségügyi információcsere és ismeretátadás terepeként is működik. A tanácsadó fórum évente legalább négyszer ülésezik.

Az **ügyvezető bizottság (EXC)** az igazgató tanácsadó testülete, és minden héten ülésezik. Az ECDC vezető ügyvivőiből álló bizottság a szakpolitika, a stratégiai tervezés és a programfejlesztés fő fóruma, de a központi napi tevékenységeiről való konzultáció és koordináció fórumaként is szolgál, ideértve a költségvetés és a munkatervek nyomon követését is.

Az ECDC **illetékes/szakavatott testületei** olyan intézmények vagy tudományos testületek, amelyek az emberi betegségek megelőzése és felügyelete területén biztosítanak független tudományos vagy technikai tanácsadást, illetve a cselekvéshez szükséges képességeket. Ezeket az intézményeket a tagállamok kormányai jelölték ki.

Támogatást nyújtanak az ECDC-nek, és ugyanígy, az ECDC együttműködik velük minden küldetésében, különösen a szakvélemények előkészítő munkái, a tudományos és technikai segítség, az adatgyűjtés, az újonnan fenyegető egészségügyi veszélyek azonosítása és a társadalmi célú tájékoztató kampányok során.

Fontos tények az ECDC-ről

- Működésének kezdete: **2005 májusa**
- Az intézmény székhelye: **Stockholm, Svédország**
- Igazgatója: **Jakab Zsuzsanna**
- Tagállamok: **Az Európai Unió 27 tagállama, valamint az EGT/EFTA-országok (a listát lásd alább)**
- Alapító rendelet: **Az Európai Parlament és a Tanács 851/2004/EK rendelete**
- Költségvetése: **2008-ban 41,1 millió EUR**
- Következő lépései: **2010-ig az ECDC költségvetése több mint 56 millió EUR-ra, a személyzet létszáma pedig körülbelül 350-re nő majd, jelenlegi, a fertőző betegségekre vonatkozó mandátuma mellett.**

Az ECDC küldetése

Az ECDC alapító rendelete meghatározza az ECDC küldetését, feladatait és működési módjait. Ezeket a következőképpen lehet összegezni:

- Az ECDC-nek a fertőző betegségekre és az ismeretlen eredetű betegségek kitörésére kell összpontosítania.
- Az ECDC-nek proaktívan működő kiválósági központnak kell lennie a fertőző betegségek minden aspektusával kapcsolatos tájékoztatás és tudományos ismeretek terén.
- Az ECDC-nek a változás előmozdítójaként kell fellépnie azáltal, hogy aktívan támogatja az EU rendszerének egészét és a tagállamokat arra irányuló erőfeszítéseikben, hogy javítsák a fertőző betegségek megelőzését és ellenőrzését.

Tudjon meg többet az ECDC-ről

Honlap

Honlapunkon többet is megtudhat az ECDC-ről és tevékenységeiről. Itt például részletesen tájékozódhat a központ által figyelemmel kísért legfontosabb fertőző betegségekről, megtalálja az érintett szervezetek linkjeit (pl. az Európai Unió és az egyes tagországok felügyeleti szerveinek

elérhetőségeit), a hírchívumot és a tervezett eseményekre vonatkozó információkat. www.ecdc.europa.eu

Eurosurveillance

Az ECDC *Eurosurveillance* néven online tudományos hetilapot ad ki. Az 1995-ben alapított *Eurosurveillance* a fertőző betegségek témakörében vezető szaklappá vált Európában. Nyílt hozzáférésű folyóirat, választható hozzá e-riasztás és RSS csatorna is. www.eurosurveillance.org

Tagállamok

Az ECDC hálózata a következő tagországokból áll:

A 27 EU-tagállamból:

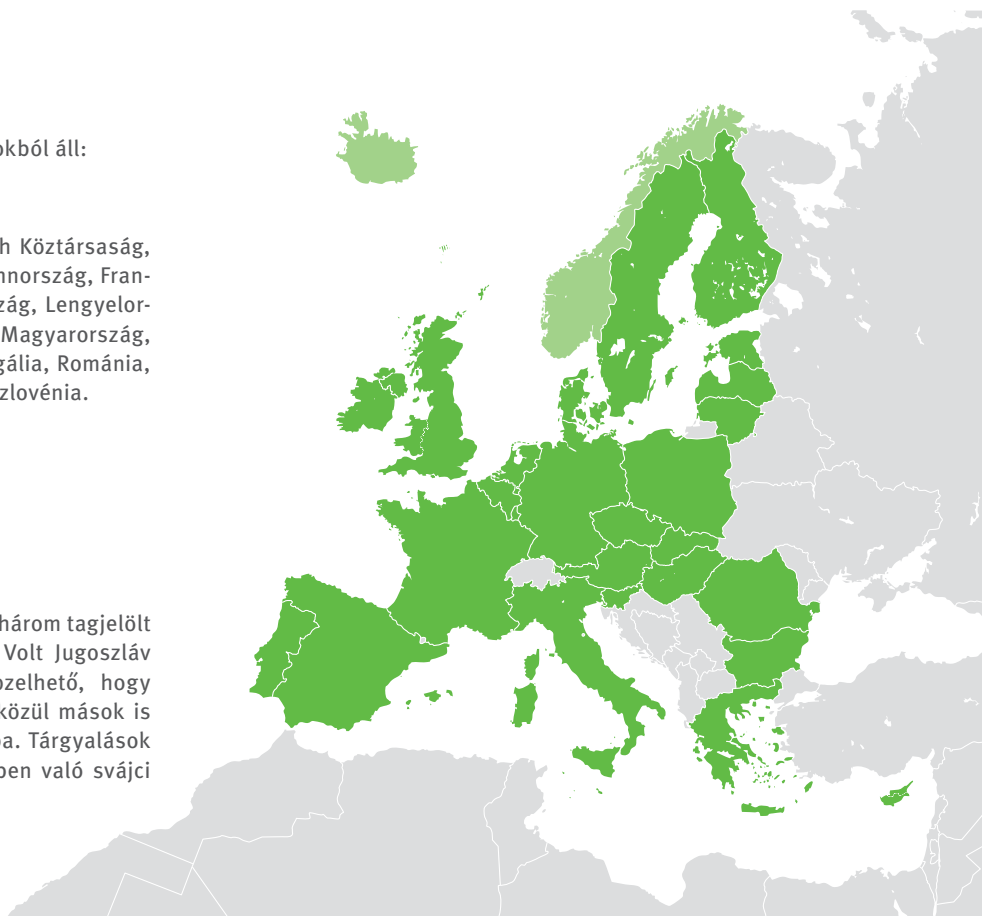
Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Szlovákia, Szlovénia.

Az EGT/EFTA-országokból:

Izland, Liechtenstein, Norvégia.

Más országokból az EU szomszédságában:

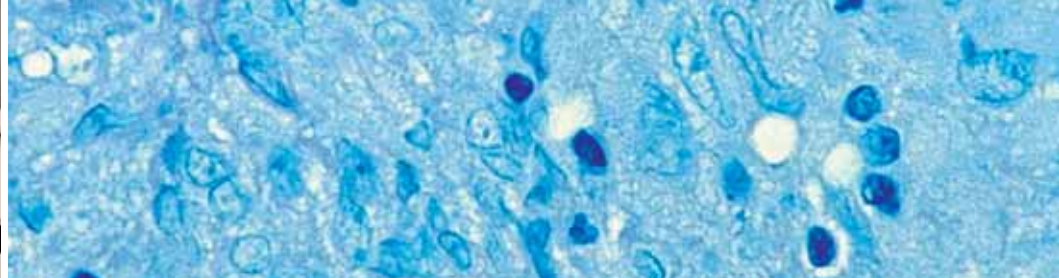
Az ECDC elkezdte bevonni a munkájába a három tagjelölt országot – Horvátországot, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságát és Törökországot. Elképzelhető, hogy az EU szomszédságában lévő országok közül mások is bekapcsolódnak majd az ECDC munkájába. Tárgyalások folynak Svájc és az EU között az ECDC-ben való svájci részvételről.

Az ECDC kiadványai

Az ECDC különféle, szakértőknek és a nyilvánosságnak szánt kiadványokat jelentet meg. A tudományos kiadványok csak angolul, míg a szélesebb nyilvánosságnak szánt kiadványok az EU 23 hivatalos nyelvén, köztük magyarul, valamint izlandiul és norvégul jelennek meg.

Az ECDC tevékenységéről *ECDC Insight* címmel negyedéves hírlevelet jelentet meg, valamint a döntéshozóknak szánt iránymutatásokat ad ki tudományos témákról (*ECDC Executive Science Update*).

A tuberkulózis szövettani képe, endometrium

Az Európai Unióban bejelentendő fertőző betegségek jegyzéke

Légúti fertőző betegségek

Influenza, tuberkulózis, legionellózis.

Szexuális úton terjedő fertőzések, ideértve a HIV-et és a vér útján terjedő vírusokat is

Klamydia-, gonokokkusz-fertőzések, hepatitisz B, hepatitisz C, HIV és szifilisz.

Élelmiszer és víz útján terjedő fertőző betegségek és zoonózisok

Kampylobakteriózis, kriptosporidiózis, vézéses bélgyulladást okozó Escherichia coli (EHEC)-fertőzés, norovírus okozta gyomor-bélhurut, szalmonellózis, hepatitisz A és E, liszteriózis, botulizmus, brucellózis, Creutzfeldt–Jakob-betegség és egyéb átvihető szivacsos agyvelőbántalmak (TSE), sigellózis, toxoplazmózis, trichinózis, yersiniózis, lépfene, kolera, tularémia, echinokokkózis, giardiázis, leptospirozis.

Újként felbukkanó, valamint kórokozó-átvivő fajok (szúnyogok, kullancsok stb.) révén terjedő fertőző betegségek

Malária, Q-láz, chikungunya-, hanta-, dengue- és sárgaláz, nyugat-nílusi láz, borreliózis, kullancs útján terjedő agyvelőgyulladás (TBE), pestis, súlyos akut légúti szindróma (SARS), himlő, vírusok által okozott vérzéssel járó lázas betegségek, újként felbukkanó/ egyéb ismeretlen kórokú betegségek.

Védőoltással megelőzhető fertőző betegségek

B csoportba tartozó hemophilus influenza, kanyaró, mumpsz/fültőmirigy-gyulladás, szamárköhögés, rubeola/rózsahimlő, pneumokokkusz-fertőzések (invazív), diftéria/torokgyík, tetanusz/merevgörcs, gyermekbénulás, veszettség, rotavírus okozta gyomor-bélhurut, varicella/bárányhimlő, humánpapillómavírus-fertőzés (HPV).

Egészségügyi ellátással kapcsolatos (nozokomiális) fertőzések és antimikrobiális rezisztencia

Nozokomiális fertőzések, mikróbák ellen alkalmazott gyógyszerekkel (pl. antibiotikum, víruselleni gyógyszerek) szemben ellenálló kórokozók.

Hogyan lehet hozzájutni az EU kiadványaihoz?

Térítés ellenében hozzáférhető kiadványok:

- az EU-könyvesbolt (EU Bookshop) útján (<http://bookshop.europa.eu>);
- könyvkereskedőjétől a könyv címe, kiadója és/vagy ISBN száma alapján;
- közvetlenül értékesítési ügynökeinktől. Elérhetőségeik megtalálhatóak a <http://bookshop.europa.eu> honlapon, vagy lekérdezhetőek a +352 2929-42758 faxszámra küldött üzeneten keresztül.

Ingyenes kiadványok:

- az EU-könyvesbolt útján (<http://bookshop.europa.eu>);
- az Európai Bizottság képviselőitől és küldöttségeitől. Elérhetőségeik megtalálhatóak a <http://ec.europa.eu> honlapon, vagy lekérdezhetőek a +352 2929-42758 faxszámra küldött üzeneten keresztül.

**ECDC – Európai Betegségmegelőzési
és Járványvédelmi Központ**

Látogatási cím:

Tomtebodavägen 11 A

17183 Stockholm, Svédország

Telefon: +46 8 5860 1000

Fax: +46 8 5860 1001

Weboldal: <http://www.ecdc.europa.eu>

E-mail: info@ecdc.europa.eu

Postacím:

ECDC – Európai Betegségmegelőzési

és Járványvédelmi Központ

171 83 Stockholm, Svédország

TQ-30-08-669-HU-C

Ez a kiadvány a következő nyelveken hozzáférhető:

angol, bolgár, cseh, dán, észt, finn, francia, görög,
holland, ír, izlandi, lengyel, lett, litván, magyar, máltai,
német, norvég, olasz, portugál, spanyol, svéd, szlovák,
szlovén